

Prikaz

Primljen: 10. 7. 2017.

Revidirana verzija: 23. 10. 2017.

Prihvaćen: 23. 10. 2017.

Dragoslava Mićović
*Žene policajci kroz jezik srpske
policijske periodike (1910–2016)*
Zadužbina Andrejević, 2017, 107 str.

Monografija dr Dragoslave Mićović *Žene policajci kroz jezik srpske policijske periodike (1910–2016)* sastoji se od 104 strane, tj. 12 celina.

U uvodnom poglavlju autorka predstavlja temu monografije odgovarajući na pitanje zašto je važno sagledati položaj žena u policiji preko razumevanja jezika odnosno diskursa u policijskoj periodici. Jezik je mehanizam putem koga se stvaraju i menjaju društveni odnosi i društvena svest i zato je izuzetno značajan za njihovu dekonstrukciju. Autorka naglašava značaj interdisciplinarnog pristupa izučavanju društvenih problema usled kompleksnosti koja nadilazi isključivo jedan pristup, jednu naučnu disciplinu, tako da u objašnjavanju položaja žena u policiji ukršta sociološki i lingvistički aspekt.

Takođe, koristi komparativnu metodu tako što upoređuje periodiku na srpskom i engleskom jeziku o ulasku žena u policijsku profesiju, i na taj način utvrđuje sličnosti i razlike o posmatranoj pojavi.

Za pregled članaka na srpskom autorka je odabrala brojeve časopisa „Policija“, „Narodna milicija“ i „Bezbednost“, a za engleski jezik članke koje su analizirale autorke Dženifer Braun (Jennifer Brown) i Frensis Hajdenson (Frances Heidensohn) u delu pod naslovom „Rod i policija“ (str. 13).

U poglavlju pod nazivom „Žene u policiji uopšte“, autorka daje pregled položaja žena u policiji u SAD, Kanadi, Velikoj Britaniji, Australiji, Srbiji i ostalim zemljama. U ovom delu teksta vidimo kako je istorijski tekao prijem žena u policiju, vidimo da je u stranim zemljama taj proces imao nešto brži i efektniji tok i dao konkretne rezultate u vidu ulaska žena u policiju, dok je u Srbiji sam ulazak žena u profesiju išao dosta otežano usled velikog otpora patrijarhalne sredine, ratova i onemogućavanja školovanja žena uopšte.

Poglavlje „Pregled policijske periodike na engleskom i srpskom jeziku“ centralni je deo monografije, podeljen na dve jasno izdvojene celine: Policijska periodika na engleskom jeziku i Policijska periodika na srpskom jeziku. Autorka je kroz bogatu arhivsku građu prikazala kako su žene otežano prihvaćene u policijskoj profesiji koju su muškarci štitili na svaki mogući način kao isključivo maskulinu, između ostalog i preko diskursa karakterističnog za tadašnji policijski i društveni establišment, u kojem su žene okarakterisane kao fizički slabije, one kojima je mesto u kući, pored muževa i dece, kojima nije mesto u javnoj sferi, naročito ne u jednoj tipično i tradicionalno muškoj profesiji kao što je policija.

Lingvističkom i sociološkom analizom tekstova iz perioda sa početka 20. veka do danas, autorka vešto uočava da su žene sporo ali sigurno, uz ogromno ograničavanje, institucionalno i diskurzivno, formalno i neformalno, probijale sebi put ka policijskoj profesiji. Takođe, uočava se sličnost posmatranog problema bez obzira na geografsko područje i kulturne matrice pojedinih zemalja. Najjači argument protiv uključivanja žena u policiju „nalazi se u pojmu neprirodnog predloga u prihvaćenom obrascu rodne uloge i odnosa moći (defeminizaciji) i nepodobnosti žena u policijskoj profesiji (deprofesionalizaciji)“ (str. 36, 37).

Na početku procesa profesionalizacije, ženama u policiji dodeljivane su ograničene dužnosti koje su u skladu sa „ženskom prirodom“. Retorika kojom su zastupani ovakvi stavovi išla je od toga da je žena u policiji samo „eksperiment“ do toga da je policijska profesija u suprotnosti sa emocionalnošću žena (str. 39).

„Pedesetih godina 20. veka počinju kakve-takve promene u zapošljavanju žena u policiji (...) Menja se imidž koji žene imaju o sebi u društvu. Iako se ovaj trend nastavlja i narednih godina, i dalje postoji podrivajući otpor prema ženama policajcima. Taj otpor je iskazan na simpozijumu ‘Policijske federacije’ 1974. godine, zasnovan na stereotipima (verovanju u fizičku inferiornost i psihološku nestabilnost žena) itd.“ (str. 41).

Dalja demokratizacija i liberalizacija društva dovele su do usvajanja raznih zakona o jednakim mogućnostima, ali su uprkos zakonskoj regulativi odnosa, žene u policiji morale da se uklope u maskulinu kulturu. Iz položaja dominacije, muškarci su nastojali da žene smeste na određene policijske poslove za koje su smatrali da im odgovaraju, a na kojima bi bile ograničene na „tipične“ ženske uloge odgajanja i brige o nekome (str. 47).

Na stranama od 48. do 85. autorka problem bogato dokumentuje policijskom periodikom u Srbiji, prikazujući centralni diskurs u policiji prema ženama policajcima, njihov profesionalni položaj i pokretljivost u policijskim službama, i to u periodu od početka 20. veka do aktuelnog stanja. Za srpsku policijsku periodiku u odnosu na englesko područje karakteristično je da se jezik korišćen u člancima odlikovao formalnošću, nepristrasnošću i odsustvom rodnog senzibiliteta.

U zaključku autorka navodi: „Retorika nije ista: članci na engleskom pokazuju mnogo otvorenog neprijateljstva i otpora prema uvođenju žena u policiju. Članci na srpskom su daleko uzdržaniji i u većini slučajeva bi se mogli okarakterisati kao pozitivnije nastrojeni. S druge strane, broj članaka na engleskom jeziku daleko je veći nego broj članaka na srpskom jeziku.“ (str. 87).

Autorka postavlja logično pitanje, koje bi moglo da bude tema nekog daljeg istraživanja: da li je ovo, kao i smanjenje broja članaka o ženama u policijskoj periodici u poslednjih tridesetak godina, rezultat veće ravnopravnosti žena u policiji u Srbiji, ili se o ovom problemu namerno ne govori?

dr Marta Tomić
Naučno-istraživački centar
Kriminalističko-policijske akademije u Beogradu

